

Capitalism in the Web of Life: บทสัมภาษณ์ เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์ (ตอนที่ 1)
พื้นที่โฆษณา

<https://blogazine.pub/blogs/apolitical/post/5529>

2 October, 2015 - 04:32 -- [Apolitical](#)

Capitalism in the Web of Life: บทสัมภาษณ์ เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์[1]

สัมภาษณ์โดย คามิล อะห์ซัน

เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์ (Jason W. Moore) เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา

ประจำมหาวิทยาลัยบิงแฮมตัน (Binghamton University) หนังสือเล่มล่าสุดของเขาเรื่อง Capitalism in the Web of Life: Ecology and the Accumulation of Capital (Verso, 2015)

เสนอบทวิเคราะห์ทุนนิยมในฐานะระบบนิเวศวิทยาในรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ

คามิล อะห์ซัน (Kamil Ahsan) เป็นนักเขียนอิสระและนักศึกษาปริญญาเอกด้านชีววิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยชิคาโก

คามิล: อะไรคือแรงกระตุ้นที่ทำให้คุณเขียนหนังสือเรื่อง Capitalism in the Web of Life: Ecology and the Accumulation of Capital

เจสัน: ผมอยากเสนอกรอบแนวคิดที่ช่วยให้เราทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ตลอด 5

ทศวรรษที่ผ่านมาให้มากเพียงพอสำหรับวิกฤตที่เรากำลังเผชิญอยู่ในตอนนี้ ตลอด 4 ทศวรรษหลัง

เราทำความเข้าใจวิกฤตผ่าน “เลขคณิตแบบนักรักษ์” (Green Arithmetic) พอเราเผชิญวิกฤตเศรษฐกิจ

สังคม หรือวิกฤตชนิดอื่นๆ เราก็จับมันไปรวมกันที่หนึ่ง แล้วก็เอาวิกฤตทางนิเวศวิทยา ทรัพยากร พลังงาน และสภาพภูมิอากาศ แยกไปไว้อีกที่หนึ่ง

ฉะนั้นตลอดเกือบ 4 ทศวรรษที่ผ่านมา นักสิ่งแวดล้อมและนักเคลื่อนไหวแบบถึงรากคนอื่น ๆ

จึงเอาแต่ส่งสัญญาณเตือนถึงวิกฤตเหล่านี้ แต่กลับไม่เคยคิดออกเลยจริงๆ ว่า

จะมองวิกฤตเหล่านี้ให้เชื่อมโยงกันได้อย่างไร นักคิดด้านสิ่งแวดล้อมชอบพูดอย่างทำอย่าง

พวกเขาอ้างว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และบอกว่าทุกๆ

อย่างในโลกสมัยใหม่ล้วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของเรากับชีวลัย (biosphere)

แต่พอถึงเวลาต้องจัดการหรือวิเคราะห์อะไรสักอย่าง พวกเขา กลับลบทอนทุกสิ่งให้เหลือเพียง

“สังคมบวกกับธรรมชาติ”

และทำราวกับว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสิ่งไม่ได้เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

คามิล: ข้อเสนอของหนังสือเล่มนี้คือเราจำเป็นต้องปฏิเสธแนวคิดที่แบ่งแยก ธรรมชาติกับสังคม ออกจากกัน ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลอย่างยิ่ง ในเวลานี้ แนวคิดนี้ไม่มีที่มาอย่างไร และทำไมมันจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยสิ้นเชิง

เจสัน: แนวคิดที่มองว่ามนุษย์อยู่ภายนอกธรรมชาติมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน

มันเป็นผลผลิตของโลกสมัยใหม่ หลายอารยธรรมก่อนยุคทุนนิยมรับรู้ว่ามีมนุษย์นั้นแตกต่าง แต่ในศตวรรษที่

16 17 และ 18 แนวคิดที่ทรงพลังเช่นนี้ปรากฏขึ้น แนวคิดที่ฝังรากอยู่ในความรุนแรงแบบจักรวรรดินิยม

การรบีที่ดินจากชาวนา และกระบวนการจัดองค์ประกอบของการเป็นมนุษย์ทั้งหมดทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การจำแนกเชื้อชาติและเพศสภาพ แนวคิดที่มองว่ามีอะไรบางอย่างที่ อลัน สมิธ เรียกว่า “สังคมอารยะ”

อันหมายรวมถึงผู้คนจำนวนหนึ่ง

แต่มนุษย์ส่วนใหญ่ยังคงถูกจัดประเภทให้อยู่ใน “ธรรมชาติ”

ซึ่งถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ต้องถูกควบคุมกำกับและถูกนำมาใช้งาน รวมทั้งถูกทำให้เป็นอารยะ

นี่ดูเป็นเรื่องนามธรรม แต่โลกสมัยใหม่มีรากฐานอยู่บนความคิดที่ว่ากลุ่มของมนุษย์บางกลุ่มถูกเรียกว่า

“สังคม” ขณะที่มนุษย์ส่วนใหญ่อยู่ในอีกที่หนึ่งที่เรียกว่า “ธรรมชาติ” นั่นเป็นความคิดที่ทรงพลังมาก

มันไม่ได้เกิดขึ้นมาเพียงเพราะนักวิทยาศาสตร์ นักวาดแผนที่ หรือเจ้าอาณานิคมลงความเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ดี

แต่เกิดขึ้นเพราะกระบวนการอันกว้างไกลที่หลอมรวมตลาดกับอุตสาหกรรม

จักรวรรดิกับวิธีการมองโลกแบบใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคอนเซปต์กว้างๆ

ของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์เข้าไว้ด้วยกัน

การมองธรรมชาติกับสังคมในลักษณะนี้หยั่งรากลงในคู่ตรงข้ามอื่นๆ ในโลกสมัยใหม่

ไม่ว่าจะเป็นนายทุนกับแรงงาน ตะวันตกกับส่วนที่เหลือ ผู้ชายกับผู้หญิง คนขาวกับคนดำ

อารยธรรมกับความป่าเถื่อน คู่ตรงข้ามอื่นๆ

เหล่านี้ล้วนมีรากฐานมาจากคู่ตรงข้ามระหว่างธรรมชาติกับสังคมทั้งนั้น

คามิล: การปฏิเสธคู่ตรงข้ามที่ว่านี้มีความสำคัญอย่างไร

โดยเฉพาะต่อการทำความเข้าใจทุนนิยมใหม่ในฐานะสิ่งที่ถูก “ผลิตร่วมกัน”

โดยมนุษย์กับธรรมชาติที่อยู่นอกเหนือจากมนุษย์อย่างที่คุณว่าไว้

เจสัน: การเข้าใจว่าทุนนิยมถูกผลิตขึ้นร่วมกันโดยมนุษย์และธรรมชาติเป็นเรื่องสำคัญ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจวิกฤตที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้

วิธีคิดทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาในโลกของเราทุกวันนี้คือการจับเอาวิกฤตทางสังคม เศรษฐกิจ

และวัฒนธรรมไปไว้รวมกันในหมวด “วิกฤตทางสังคม” แล้วแยกวิกฤตทางระบบนิเวศ

ซึ่งก็คือสภาพภูมิอากาศและอื่นๆ ไว้อีกฝั่งหนึ่ง ทุกวันนี้ เราต่างกำลังตระหนักมากขึ้นเรื่อยๆ

ว่าเราไม่สามารถกล่าวถึงวิกฤตอันใดอันหนึ่งได้โดดๆ แต่นั่นคือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมาโดยตลอดอยู่แล้ว

เราจำเป็นต้องก้าวข้ามคู่ตรงข้ามนี้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิกฤตในปัจจุบัน วิกฤตเพียงหนึ่งเดียวที่ปรากฏภายในหลายลักษณะ บางครั้งก็ดูเหมือนเป็นเรื่องทางสังคมล้วนๆ เช่นวิกฤตทุนนิยมการเงิน และบางครั้งก็เป็นเรื่องทางนิเวศวิทยาล้วนๆ เช่นความเป็นไปได้ว่าจะเกิดการสูญพันธุ์ครั้งที่ 6 ขึ้นบนโลกใบนี้ แต่จริงๆ แล้ว ทั้งสองเรื่องเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดในทุกทิศทางที่ค่อนข้างน่าสนใจทีเดียว

เมื่อเราเข้าใจแล้วว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวสำคัญอย่างไร เราจะเริ่มมองเห็นว่าทำไมวอลส์ สตรีท จึงเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดระเบียบธรรมชาติ เราจะมองปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในทุกวันนี้ เช่น ความวุ่นวายในตลาดหุ้นและสหรัฐฯ เมื่อเร็วๆ นี้

ว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ใหญ่กว่าเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและชีวิตบนดาวเคราะห์ดวงนี้ในทิศทางที่แม้แต่นักเศรษฐศาสตร์สายราดิคัลเองยังไม่อยากยอมรับ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมืองของเรา

ปัจจุบันเรากำลังได้เห็นขบวนการเคลื่อนไหว เช่น ขบวนการเพื่อความเป็นธรรมทางอาหาร ที่บอกว่าพวกเราจำเป็นต้องเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงในครั้ง นี้

และความเปลี่ยนแปลงนั้นเกี่ยวข้องกับสิทธิด้านอาหารในทางนิเวศวิทยา

รวมถึงในทางวัฒนธรรมและประชาธิปไตยด้วย สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ปัญหาของ “เลขคณิตแบบนักอนุรักษ์” ที่มอง “สังคมบวกกับธรรมชาติ” อยู่ที่การแบ่งแยกแบบประหลาดๆ ระหว่างความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมกับความยุติธรรมทางสังคม

ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมกับความยั่งยืนทางสังคม จักรวรรดินิยมทางนิเวศวิทยากับจักรวรรดินิยมทั่วๆ ไป

ถึงแม้ใครก็ตามที่รู้ประวัติศาสตร์ของจักรวรรดิย่อมรู้ดีว่ามันเป็นเรื่องการที่ “เราจะให้คุณค่ากับใคร” และ “เราจะให้ค่ากับคนกลุ่มไหนของสังคม” เสมอ เมื่อเราเลิกใช้คำคุณศัพท์โดยไม่เลือกแบบนี้

เราจะเห็นเองว่าจักรวรรดินิยมเป็นเรื่องของวิธีการต่างๆ ที่มนุษย์กับธรรมชาติสัมพันธ์กันเสมอ

ดังนั้น

ในทางปฏิบัติ ผมจึงคิดว่าเราสามารถเริ่มสร้างพันธมิตรใหม่ให้กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในส่วนต่างๆ ของโลกซึ่งถูกตัดขาดจากกันได้ เช่น พันธมิตรระหว่างขบวนการชานากับขบวนการแรงงาน

ขบวนการสตรีนิยมกับขบวนการเพื่อความยุติธรรมทางเชื้อชาติ ทั้งหมดมีรากฐานร่วมกัน

เหตุผลที่ว่าทำไมการรวบรวมสิ่งที่ผมเรียกว่า “การเผาผลาญเชิงเดี่ยว” (singular metabolism) ของมนุษย์ในโยงใยแห่งชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

ก็เพราะมันเปิดโอกาสให้เราเริ่มเชื่อมโยงมิติทางสังคมกับมิติทางสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน

[1] แปลจาก Kamil Ahsan, “Capitalism in the Web of Life: Interview with Jason W. Moore,” Viewpoint September 28, 2015 <https://viewpointmag.com/2015/09/28/capitalism-in-the-web-of-life-an-int...>

[วิพากษ์](#)

Capitalism in the Web of Life: บทสัมภาษณ์ เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์ (ตอนที่ 2)

พื้นที่โฆษณา

19 July, 2016 - 17:02 -- [Apolitical](#)

<https://blogazine.pub/blogs/apolitical/post/5810>

Capitalism in the Web of Life: บทสัมภาษณ์ เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์[1]
สัมภาษณ์โดย คามิล อะห์ซัน

เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์ (Jason W. Moore) เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา ประจำมหาวิทยาลัยบิงแฮมตัน (Binghamton University) หนังสือเล่มล่าสุดของเขาเรื่อง Capitalism in the Web of Life: Ecology and the Accumulation of Capital (Verso, 2015) เสนอบทวิเคราะห์ทุนนิยมในฐานะระบบนิเวศวิทยาแบบหนึ่งซึ่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ

คามิล อะห์ซัน (Kamil Ahsan) เป็นนักเขียนอิสระและนักศึกษาปริญญาเอกด้านชีววิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยชิคาโก

คามิล: คุณตอบโต้คู่ตรงข้ามระหว่างธรรมชาติกับสังคม ด้วยการเสนอแนวคิดใหม่เรื่อง “oikos” แนวคิดที่ว่านี่คืออะไร และมันช่วยให้เราวิเคราะห์ระบบทุนนิยมอย่างลึกซึ้งกว่าเดิมได้อย่างไร

เจสัน:

พื้นฐานสำคัญของความคิดแบบราดิคัลคือการเพิกเฉยต่อการให้น้ำหนักกับประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโยงใยของชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นคือความคิดแบบนี้มองธรรมชาติว่าอยู่นอกความสัมพันธ์ของมนุษย์มาตั้งแต่ต้น มองธรรมชาติว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีประวัติศาสตร์
 อันนำไปสู่ความคิดที่ว่าธรรมชาติอยู่ตรงนั้นและเราต้องอนุรักษ์ธรรมชาติเพราะไม่อย่างนั้นจะเกิดหายนะ การคิดเช่นนี้ถูกต้องส่วนหนึ่ง แต่ในทางกลับกันก็เป็นการทำในสิ่งที่พวกเราราคิดค้านัด นั่นคือการกล่าวถึงระบบอย่างผิดๆ

พวกเราราคิดพูดถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติส่วนอื่นๆ แต่กลับไม่พูดถึงความสัมพันธ์ของการสร้างชีวิตที่ผลิตทั้งสภาพแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์ต่างๆ ขึ้นมา ฝ่าฟันอุปสรรควิวัฒนาการขึ้นผ่านกิจกรรมของการสร้างสภาพแวดล้อมนานัปการ ซึ่งมีได้เปลี่ยนแปลงเพียงภูมิทัศน์ที่พวกเขาอาศัยอยู่ แต่ยังไม่เปลี่ยนชีววิทยาของมนุษย์เองด้วย ตัวอย่างเช่น การควบคุมไฟช่วยให้บรรพบุรุษของมนุษย์พัฒนาระบบการย่อยอาหารที่เล็กลงและใช้ไฟประหนึ่งกระเพาะอาหารภายนอกในร่างกาย

แนวคิดหลักเรื่องหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือ โดยทั่วไปแล้ว มีธรรมชาติหลายรูปแบบที่ค่อนข้างเปลี่ยนแปลงน้อย เช่น การที่โลกหมุนโคจรรอบดวงอาทิตย์ แต่ธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่มีประวัติศาสตร์ด้วยเช่นกัน

เรากำลังพูดถึงความสัมพันธ์ของการสร้างชีวิต และเรียกความสัมพันธ์ที่ให้กำเนิดระบบนิเวศที่หลากหลาย รวมถึงตัวมนุษย์เองด้วยว่า *oikos* มนุษย์สร้างสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ สร้างสายสัมพันธ์ระหว่างกันและสายสัมพันธ์ร่วมกับชีววิทยาของตนเองอยู่ตลอดเวลา โครงสร้างของอำนาจการผลิต และที่สำคัญมากๆ คือ โครงสร้างของการเจริญพันธุ์ เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวเกี่ยวกับการที่มนุษย์สร้างภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม รวมถึงการที่สภาพแวดล้อมเหล่านั้นกำลังสร้างมนุษย์ แต่คลังศัพท์และชุดความคิดต่างๆ ภายใต้วิธีคิดแบบคู่ตรงข้ามระหว่างธรรมชาติกับสังคมนั้นยากจะเปลี่ยนแปลง เราจึงจำเป็นต้องทำลายคู่ตรงข้ามระหว่างธรรมชาติกับสังคมและเสนอชุดความคิดใหม่ๆ บางอย่างขึ้นมาทดแทน

คามิล: ในช่วงต้นของหนังสือ คุณอ้างถึงข้อสังเกตของคาร์ล มาร์กซ์ ที่ว่ากระบวนการทำให้เป็นอุตสาหกรรมได้เปลี่ยน “เลือดให้กลายเป็นทุน” คุณพูดถึงการเปลี่ยนแปลงอันน่าสะพรึงกลัวนี้ต่อไปเมื่อกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงงานของธรรมชาติทุกรูปแบบให้กลายเป็นสิ่งที่มีมูลค่า ตามประวัติศาสตร์แล้ว มีธรรมชาติรูปแบบใดบ้างที่ทุนนิยมนำไปใช้ประโยชน์ และอะไรคือแนวโน้มของทุนนิยมที่มีต่อธรรมชาติในส่วนของก่อนหน้านี้ยังไม่ถูกใช้ประโยชน์

เจสัน: ทุนนิยมเป็นระบบที่แปลกประหลาด เพราะมันไม่ใช่ระบบที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลางอย่างที่พวกนักอนุรักษ์ชอบพูดกัน ทุนนิยมมีมนุษย์เป็นศูนย์กลางในทิศทางที่จำกัด นั่นคือการที่มนุษย์ทำงานอยู่ภายในระบบของสินค้าซึ่งวางรากฐานอยู่บนการขูดรีด เช่น แรงงานทำงาน 4 ชั่วโมงเพื่อให้ได้ค่าแรงของตน และทำงานอีก 4-10 ชั่วโมงเพื่อนายทุน นั่นเป็นมิติหนึ่งที่มาร์กซ์สนใจ แต่เขาเองตระหนักถึงมิติที่กว้างกว่านี้

ทุนนิยมปฏิบัติต่อส่วนหนึ่งของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ภายในความสัมพันธ์ที่ผูกไว้ด้วยเงินตราและถูกผลิตซ้ำภายในความสัมพันธ์ที่ผูกไว้ด้วยเงินตรา ในฐานะที่เป็นสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ทุนนิยมยังเป็นดินแดนเอกเทศของการผลิตและแลกเปลี่ยนสินค้าภายในมหาสมุทรของการใช้ประโยชน์จากงาน/พลังงานไร้ค่าจ้างอันกว้างใหญ่กว่ามาก กระบวนการทำงานทุกขั้นตอนของคนงานโรงงานประกอบชิ้นส่วนรถยนต์ในเส้นเงิน ประเทศจีน หรือในดีทรอยต์เมื่อ 70 ปีที่แล้ว พึ่งพาการใช้ประโยชน์จากงาน/พลังงานไร้ค่าจ้างจากธรรมชาติส่วนอื่นๆ เหนือสิ่งอื่นใด ทุนนิยมเป็นระบบอันเรื่องรองและเป็นอันตรายของการ “ใช้ประโยชน์จากผู้หญิง ธรรมชาติ และดินแดนอาณานิคม” ตามถ้อยความที่ยอดเยี่ยมของมาเรีย มีส

ปัญหาของทุนนิยมในทุกวันนี้คือ โอกาสในการใช้ประโยชน์จากงานอย่างฟรีๆ ห่างจากป่าไม้ มหาสมุทร สภาพภูมิอากาศ พื้นดิน และมนุษย์กำลังหดตัวอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน กระแสของทุนที่ล่องลอยอยู่ทั่วโลกคอยมองหาอะไรก็ตามมาลงทุนกำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ มุมมองต่อทุนนิยมในหนังสือเล่มนี้บ่งชี้ถึงบางสิ่งที่มีพลวัตเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันและจะก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ไม่มีเสถียรภาพมากขึ้นในอีกหนึ่งหรือสองทศวรรษข้างหน้า เรามีทุนมากมายที่ต้องการการลงทุนและโอกาสในการไต่เต้าอย่างฟรีๆ หดตัวอย่างมหึมา นี่ยังหมายความว่าทุนนิยมต้องเริ่มจ่ายต้นทุนธุรกิจของตน ซึ่งก็หมายความว่าโอกาสในการลงทุนกำลังลดลง เงินเหล่านี้เองที่ไม่มีใครรู้ว่าควรทำอย่างไรกับมัน

สิ่งที่เกิดขึ้นกับคำวิจารณ์ของพวกเรดิคัลมีอยู่สองเรื่องคู่ขนานกัน อย่างแรกคือโลกกำลังถึงจุดจบตามแนวคิดที่ว่าด้วยหายนะของดาวเคราะห์ดวงนี้ของจอห์น เบลลามี่ ฟอสเตอร์ และอีกอย่างหนึ่งคือเห็นว่าทุนนิยมประสบปัญหาเรื่องการบริโภคต่ำเกินไปและปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอทั้งสองนี้จะไม่สมบูรณ์หากปราศจากกันและกัน และมันจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาร่วมกัน

เมื่อใดก็ตามที่คุณนำวิกฤตทางนิเวศวิทยามาพิจารณาร่วมกับทฤษฎีว่าด้วยวิกฤตทางเศรษฐกิจหรือการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ชุดคำที่ใช้ทำความเข้าใจความรุ่งเรืองและร่วงโรย และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจะเริ่มเปลี่ยนไป เช่นเดียวกับในทางกลับกัน สิ่งหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือ

การที่ประเด็นหลักของความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่แตกต่างกันไปตามชนชั้น เชื้อชาติ และเพศสภาพ เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับวิธีการทำงานของทุนนิยมภายในโยงใยของชีวิต

[1] แปลจาก Kamil Ahsan, “Capitalism in the Web of Life: Interview with Jason W. Moore,” Viewpoint September 28, 2015 <https://viewpointmag.com/2015/09/28/capitalism-in-the-web-of-life-an-int...>

วิพากษ์

Capitalism in the Web of Life: บทสัมภาษณ์ เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์ (ตอนที่ 3)
พื้นที่โฆษณา

4 November, 2016 - 02:24 -- [Apolitical](#)

<https://blogazine.pub/blogs/apolitical/post/5879>

Capitalism in the Web of Life: บทสัมภาษณ์ เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์[1] สัมภาษณ์โดย คามิล อะห์ซัน

เจสัน ดับเบิลยู. มัวร์ (Jason W. Moore) เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา ประจำมหาวิทยาลัยบิงแฮมตัน (Binghamton University) หนังสือเล่มล่าสุดของเขาเรื่อง Capitalism in the Web of Life: Ecology and the Accumulation of Capital (Verso, 2015) เสนอบทวิเคราะห์ทุนนิยม ในฐานะระบบนิเวศวิทยาในรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ

คามิล อะห์ซัน (Kamil Ahsan)

เป็นนักเขียนอิสระและนักศึกษาปริญญาเอกด้านชีววิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยชิคาโก

คาลิล:

พูดถึงเรื่องกระบวนการแรงงานซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการกดขี่ของทุนในทัศนะแบบมาร์กซิสต์ คลาสสิก

คุณแย้งว่ามาร์กซ์ไม่เพียงเห็นว่าส่วนสำคัญของทุนนิยมประกอบด้วยแรงงานที่มีค่าจ้าง แต่ยังรวมไปถึงพลังงานและงานที่ไม่มีค่าจ้างของมนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิง

ตลอดจนธรรมชาตินอกเหนือจากมนุษย์เองด้วย

คุณยังตั้งข้อสังเกตไว้อีกว่าเราอาศัยอยู่ในโลกที่ดูเหมือนเราเองจะค่อยๆ

ทำให้ค่าแรงกับงานเป็นศัตรูกับสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นคู่ตรงข้ามที่ไม่ถูกต้องนัก

เราจะก้าวข้ามคู่ตรงข้ามที่คุณพยายามทำลายนี้ไปได้อย่างไร

เจสัน:

ผมกล่าวไปถึงหัวใจสำคัญของวิธีคิดแบบมาร์กซิสต์เพื่อแยกแยะให้เห็นถึงการตีความใหม่ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของมาร์กซ์

มูลค่าเป็นหนึ่งในเรื่องที่น่าเบื่อที่สุดของพวกมาร์กซิสต์ที่เล่นเอาผมแทบหลับเวลามีใครพูดคำว่า

“กฎของมูลค่า” ขึ้นมา แต่ในทุกอารยธรรมต่างก็มีวิธีในการให้มูลค่ากับชีวิต ไม่ใช่แค่นิยมเท่านั้น สิ่งที่คุณนิยมทำคือการบอกว่า เอาละ สิ่งสำคัญคือผลิตภาพแรงงานภายในความสัมพันธ์ที่ผูกไว้ด้วยเงินตรา จากนั้นเราจะปรับมูลค่างานของผู้หญิง ธรรมชาติ และเมืองอาณานิคมให้ลดลง สิ่งนี้เป็นคนละเรื่องกับข้อถกเถียงแบบมาร์กซิสต์ต่างๆ ไป ในระบบทุนนิยมมีกฎของมูลค่าอยู่ประเภทหนึ่ง คือกฎของ “ธรรมชาติราคาถูก” หรือกฎของการลดทอนมูลค่าของงานของมนุษย์ พร้อมกับธรรมชาติที่เหลื่อมตามลำดับ

ผมเติบโตในฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของแปซิฟิกตอนใต้ที่การเมืองประเภนี้กำลังเติบโต ในด้านหนึ่ง คุณเจอกับพวกอนุรักษ์ที่ต้องการปกป้องป่าไม้โบราณเอาไว้ซึ่งก็ถูกต้องแล้ว อีกด้านหนึ่ง พวกกรรมกรพิรุมถึงสภาพแรงงานก็บอกว่าพวกเราต้องการงานทำ

สิ่งนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไป แม้แต่ธุรกิจขนาดใหญ่หลายแห่งเองก็เห็นชัดขึ้นเรื่อยๆ ว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศกำลังเปลี่ยนเงื่อนไขของการแสวงหากำไรไปอย่างถึงที่สุด เราเห็นสิ่งนี้ได้จากรื่องของอาหาร โลกสมัยใหม่เติบโตขึ้นได้จากอาหารราคาถูกซึ่งหามาได้ถ้าเรามีสภาพภูมิอากาศที่เป็นปกติ มีพื้นดินมากมาย และแรงงานราคาถูก ทั้งหมดนี้ทำให้คุณผลิตพลังงานได้ในราคาที่ค่อนข้างถูก แต่เราเห็นการก่อตัวของการเคลื่อนไหวเพื่ออธิปไตยทางอาหารที่บอกว่าไม่มีงานอะไรให้ทำและไม่มีทางที่เรา จะใช้งานธรรมชาติแบบฟรีๆ ไปมากกว่านี้แล้ว เพราะว่าในตอนนี้นะกำลังเห็นว่าธรรมชาติกำลังเอาคืนจากการที่เราทำให้ชั้นบรรยากาศของโลกกลายเป็นแหล่งระบายมลพิษ

ผมขอยกตัวอย่าง

เรายังได้เห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแคลิฟอร์เนียซึ่งประสบกับความแห้งแล้งที่เลวร้ายที่สุดในรอบ 1,200 ปี มีคนบอกเราว่าศูนย์กลางของการปลูกพืชเศรษฐกิจในอเมริกาเหนืออาจสาบสูญไปภายในเวลาไม่กี่ทศวรรษ เพราะฉะนั้น มองจากหลายๆ มุมแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นรวดเร็วยิ่งขึ้นกำลังทำให้วาทกรรมเรื่อง “งาน vs. สิ่งแวดล้อม” เป็นสิ่งล้าสมัย

คาลิล:

คุณให้ความสำคัญมากกับ *วิธีปฏิบัติการณ์ของทุนนิยม* ซึ่งคือการใช้ประโยชน์จากงานที่ไร้ค่าจ้าง ซึ่งจำเป็นในทางสังคม ขณะที่ทั้งฝ่ายอนุรักษ์และฝ่ายซ้ายเองมักจะมองข้ามประเด็นนี้ คุณพอจะยกตัวอย่างได้ไหม

เจสัน: สิ่งแรกที่คุณต้องตระหนักก็คือ

มายาคติที่ทรงพลังที่สุดที่ทำงานอยู่ในความคิดของนักอนุรักษ์และนักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาคือการปฏิวัติอุตสาหกรรม มายาคติที่ว่าคือข้อเสนอของแนวคิดเกี่ยวกับ “ยุคสมัยของมนุษย์” (Anthropocene)

ในทุกวันนี้ซึ่งบอกว่าสิ่งแวดล้อมทุกอย่างเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมมีจุดเริ่มต้นจากการใช้เครื่องจักรไอน้ำและถ่านหินในอังกฤษเมื่อราวปี 1800 ซึ่งไม่จริงเลย แต่ความคิดนี้ถูกปลูกฝังเวลาที่เรารู้เกี่ยวกับโลกสมัยใหม่ โดยเฉพาะเวลาที่เรานึกเกี่ยวกับวิกฤตสิ่งแวดล้อม

จริงๆ แล้ว เราสามารถเห็นความรุ่งเรืองของทุนนิยมได้ชัดเจนที่สุดในศตวรรษที่ 15 16 และ 17 จากการที่ภูมิภาคต่างๆ รวมถึงผู้คนบนภูมิภาคเหล่านั้นแปรเปลี่ยนไป ระหว่างปี 1450 ถึง 1750 ได้เกิดการปฏิวัติด้านการสร้างสิ่งแวดล้อม (environment-making) ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเลยทั้งในแง่ขนาด ความรวดเร็ว และขอบเขต

ตัวอย่างที่น่าทึ่งที่สุดคือการพิชิตอเมริกา ซึ่งเป็นมากกว่าแค่การบุกยึดทางทหารหรือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ถึงแม้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นแบบนั้น โลกใหม่กลายเป็นสถานที่ทดลองของทุนนิยมอุตสาหกรรมในทุกด้าน เราเห็นจุดเริ่มต้นได้จากอุตสาหกรรมไร้อ้อย (sugar plantation) ตามมาด้วยเหมืองแร่เงินในเมืองโปโตซีในโบลิเวียในปัจจุบัน ในสเปน และในเม็กซิโกในทุกวันนี้ มีระบบการผลิตขนาดมหึมา เครื่องจักรจำนวนมาก เงินทุนหมุนเวียน มีแรงงานที่ถูกจัดระบบด้วยเวลาและหน้าที่ ทั้งหมดคือเงื่อนไขพื้นฐานของการใช้ประโยชน์จากงานของธรรมชาติฟรีๆ หรือด้วยต้นทุนที่ต่ำมาก รวมถึงการแปลงงานให้กลายเป็นสิ่งที่ซื้อขายได้

สิ่งที่เกิดขึ้นได้ทำลายดินและเขตเทือกเขาต่างๆ เช่น เทือกเขาแอนดีสซึ่งกลายเป็นเขาหัวโล้นทำให้เกิดการสึกกร่อนของดินอย่างรุนแรง แต่ความเสียหายนี้ยังครอบคลุมถึงมนุษย์ด้วย เป็นต้นว่าในเขตอุปราชแห่งเปรูในศตวรรษที่ 16 และ 17 ชาวคาสติลและชาวสเปนมีคำเรียกพิเศษสำหรับคนพื้นเมืองว่า “naturales” คนงานและคนพื้นเมืองเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ บทสนทนาทำนองเดียวกันยังลามไปถึงประเด็นเรื่องทาสชาวแอฟริกัน การค้าทาสแอฟริกันเป็นความจริงที่มาพร้อมกับอุตสาหกรรมไร้อ้อย ซึ่งบอกเราถึงเรื่องสำคัญบางอย่างที่ไม่ใช่แค่ว่าพื้นดินของโลกใหม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์และป่าไม้ถูกตัดจนหมดไป แต่ยังรวมถึงเรื่องที่ว่าทาสแอฟริกันถูกปฏิบัติในฐานะที่ไม่ใช่มนุษย์หรือส่วนหนึ่งของสังคม แต่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ งานของชาวแอฟริกันถูกใช้ประโยชน์ งานจากดินและป่าไม้ถูกใช้ประโยชน์ ความสัมพันธ์กับธรรมชาติในรูปแบบใหม่เริ่มปรากฏให้เห็นบนฐานของสิ่งเหล่านี้ และความสัมพันธ์นั้นเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ

ทุกครั้งๆ ที่จักรวรรดิใหม่ออกเดินทาง ชาวโปรตุเกสที่เดินทางไปยังโลกใหม่และมหาสมุทรอินเดีย ชาวดัตช์ ชาวสเปน สิ่งแรกที่เขาทำคือการเริ่มเก็บสะสมธรรมชาติทุกอย่างที่เขาได้รวมถึงมนุษย์ และพยายามถอดรหัสและทำความเข้าใจสิ่งเหล่านั้น สุดท้ายจะมีกระบวนการที่น่าอัศจรรย์ในการใช้ประโยชน์จากงานที่ไร้ค่าแรงเพื่อการผลิตและแลกเปลี่ยนสินค้า สิ่งแรกที่นายทุนทุกคนหรือเป็นสิ่งที่อำนาจอาณานิคมต้องการคือการลงทุนให้น้อย แต่ได้พลังงานที่มีประโยชน์กลับมามาก ไม่ว่าจะในรูปแบบของเงิน น้ำตาล ต่อมาก็เป็นยาสูบ แล้วก็ฝ้ายในช่วงที่การปฏิวัติอุตสาหกรรมรุ่งเรือง กระบวนการนี้เป็นพื้นฐานของการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีทุกๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็เครื่องจักรไอน้ำ หรือก่อนหน้านั้นอย่างนวัตกรรมการต่อเรือ คือเป็นการหาหนทางใหม่ๆ ในการใช้งานธรรมชาติฟรีๆ หรือด้วยต้นทุนที่น้อยที่สุดในปริมาณที่มากที่สุด นี่คือนี่สิ่งที่เกิดขึ้นกับน้ำมันตลอดศตวรรษที่ผ่านมาเช่นกัน

[1] แปลจาก Kamil Ahsan, “Capitalism in the Web of Life: Interview with Jason W. Moore,”
Viewpoint September 28, 2015 <https://viewpointmag.com/2015/09/28/capitalism-in-the-web-of-life-an-int..>

[วิพากษ์](#)